

*Kees Jan de Vet,
lid directieraad van de VNG:*

TEKST EDWARD DOELMAN

'GEEN
HOBBYISME,
MAAR MAAT-
SCHAPPELIJK
RENDEMENT'

Groen moet de komende jaren een stevige plek krijgen in de collegeprogramma's. Dat stelt Kees Jan de Vet namens de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). In samenwerking met Natuurmonumenten en andere natuurorganisaties acht De Vet de tijd rijp voor een herwaardering van groen. 'Er zijn de afgelopen jaren ontzettend veel mooie initiatieven van de grond gekomen; nu is het zaak dat het thema maatschappelijk erkend wordt. Ik zie de start van de nieuwe collegeperiode als een belangrijk moment om groen te agenderen.'

Daarom werd daags na de gemeenteraadsverkiezingen op 19 maart het pamflet 'Groen Verbindt' gepresenteerd. Het pamflet speelt in op de hoge burgerwaardering voor groen en natuur in hun omgeving. Volgens De Vet kan die waardering enerzijds vertaald worden in beleid. Daarom staan in het pamflet allerlei suggesties en formuleringen vermeld die toekomstige wethouders kunnen gebruiken voor het schrijven van collegeprogramma's. Tegelijkertijd mag het geen topdown-exercitie worden, benadrukt De Vet. 'We kunnen op het gemeentehuis van alles bedenken, maar we zijn een participatiesamenleving. Als het niet door de maatschappij wordt gedragen, is het gedoemd te mislukken.'

Groen activeert

De afgelopen jaren barstte het van de groene initiatieven op lokaal niveau. De Vet: 'Daarom is nu het moment aangebroken om die initiatiefnemers te steunen met een actief groenbeleid.' Volgens hem is de meerwaarde ook evident. 'Door groen en natuur te koppelen aan andere maatschappelijke thema's zijn er veel win-win-situaties te creëren.' Hij doelt onder meer op de extra taken die met de drie grote decentralisaties op het bordje van de gemeenten terechtkomen. 'Door slim te combineren kunnen effectieve en interessante combinaties ontstaan.' Voorbeeld 1 gaat in op het gebruik van groene projecten als zinvolle tegenprestatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt:

De stichting Voedseltuin Rotterdam heeft achter het pand van de Voedselbank aan de Keilestraat een tuin aangelegd om groenten en fruit te kweken voor de Voedselbank. Het ontwerp en de inrichting zijn gebaseerd op permacultuur. De tuin wordt onderhouden door zo'n vijftien mensen die moeite hebben om een reguliere baan te vinden.

Groen verdient

In onderstaand voorbeeld activeert groen burgers. De VNG en de betrokken natuurorganisaties hebben echter vijf functies van groen onderscheiden. De tweede focust op het verdienen model van groen, waarbij de expertise op het gebied van groenbeheer actief buiten de gemeente wordt gezocht. Een suggestie is om samen te werken met groene organisaties zoals imkers, natuurbeheerders, waterbeheerders en vogelwerkgroepen, maar ook met recreanten om te kijken waar natuur groener, kleurrijker kan en waar het goedkoper kan worden beheerd. 'Die discussies lijken vaak over geld te gaan, waarbij de afgelopen jaren vaak door gemeenten werd gezegd dat groen voor de afdeling "luxe" is. En dat je door het overdragen van beheer aan burgers en andere stakeholders daarop kunt besparen. Maar dat is allemaal leuk bedacht; het gaat erom dat je dat beheer niet zomaar over de schutting mag gooien, als perverse bezuinigingsmaatregel. De ervaring leert namelijk dat groenbeheer best over te dragen is, mits je draagvlak vindt. Burgerkracht maakt overdracht betekenisvol.' Voorbeeld 2 sluit daar naadloos op aan.

De gemeente Groningen heeft bedacht en ervaren dat het vooral heel goed is om in het natuurbeheer niet alles zelf te doen. En dat pakt goed uit. Bewo-



Foto: Janko van Beek

ners waarderen het als zij zelf aan de slag mogen met hun stadstuinjes. In het project 'De Eetbare Stad' zijn inmiddels op meer dan 60 locaties tenminste 250 bewoners actief met fruitbomen, moestuinen en ander eetbaar groen. De stad stimuleerde, de bewoners deden de rest. En dat scheelt heel veel overheidsuitgaven.

Groen ademt

De derde pijler van het pamflet steunt op de 'ademende functie' van groen. Binnensteden worden warmer door de verstening en klimaatverandering. Door te vergroenen en ervoor te zorgen dat er meer water in de stad komt, worden binnensteden koeler gemaakt. En dat komt de aantrek-

»

kelijkheid van de stad voor bewoners en bezoekers ten goede. Te denken valt aan groene daken of de terugkeer van kanalen in de stad. ‘Groen ademt’, weet De Vet, die tevens de economische component niet uit het oog verliest. ‘Recreëren op of aan het water is ook zeer interessant.’

Apeldoorn werkt al tien jaar samen met het waterschap om de karakteristieke beken en sprengen in de stad weer zichtbaar te maken. Dit dient vele doelen. De stad wordt er groener van, het stadsklimaat verbetert, overvloedige neerslag wordt beter verwerkt en het brengt cultuurhistorie terug. De stadsbewoners zijn trots op hun beken en waarderen daardoor hun woonomgeving meer. En ook de voor deze beken typische flora en fauna komen zo terug. De beken en sprengen vormen een belangrijke pijler in het ruimtelijk fundament van de stad zoals dat is vastgelegd in de structuurvisie.

Groen trekt aan

De ruimtelijke inrichting is volgens De Vet eveneens een voornaam aandachtspunt. Binnen het college van B&W is groen vaak onderdeel van de

portefeuille Ruimtelijke ordening of Openbare ruimte. Die tijd is wat De Vet betreft voorbij. ‘We hoeven geen aparte wethouder Groen aan te stellen, liever niet zelfs. Het is juist belangrijk dat het thema op het netvlies van alle wethouders staat. En dan maakt het helemaal niet uit van welke politieke partij je bent. De baten zijn zo divers, op lokaal niveau moet elke partij daarin geïnteresseerd zijn.’

Toch zijn er ook bruikbare suggesties voor de RO-wethouder, juist in crisistijd. ‘Zet de op een bestemming wachtende grondvoorraden waar mogelijk in voor tijdelijke natuur en andere groene bestemmingen. Daarmee maken we steden levendiger en de biodiversiteit groter. Tegelijkertijd zetten we de ontwikkelingen voor de toekomst niet op slot.’ In voorbeeld 4 heeft de gemeente Zwolle in het RO-traject ruimte gemaakt voor meer groen:

De gemeente Zwolle heeft een manier van werken ontwikkeld waarbij niet elke initiatiefnemer een compleet vergunningetraject hoeft te doorlopen. De gemeente heeft namelijk het voorwerk al gedaan: de planten- en diersoorten zijn in kaart gebracht en in grote lijnen compenseert de gemeente vooraf de mogelijke bedreigingen die de komende jaren worden verwacht. Voordelen: minder kosten, minder gedoe, minder irritaties bij nieuwkomers, een positief imago van natuur en meer natuur in en om de stad.

Groen zorgt

Het vijfde speerpunt van het groene actiepuntenplan focust op de meerwaarde voor de zorg. De Vet constateert dat veel gemeenten in hun groenbeleid rekening houden met de nieuwe zorgtaken die vanaf 2015 moeten worden opgepakt. Voor veel patiënten – bijvoorbeeld mensen met het downsyndroom, autisme of hersenafwijkingen – is het werken in de natuur en het groen een zinnige of rustgevende activiteit. Door samen met zorgaanbieders en patiënten slimme combinaties te zoeken in zorg en natuur, kan

Over de initiatiefnemers

Het groene actiepuntenplan is een initiatief van de VNG en Natuurmonumenten, ondersteund door Staatsbosbeheer, De12Landschappen, Vogelbescherming Nederland, Ravon/Zoogdiervereniging, De Vlinderstichting, IVN Nederland, Landschapsbeheer Nederland en de Natuur- en Milieufederaties.

Kees Jan de Vet is sinds 2008 lid van de directieraad van de VNG. Eerder was hij onder meer Statenlid van Noord-Brabant en burgemeester van de gemeenten Prinsenbeek, Westvoorne en Leusden. Tevens was hij lid van de Raad van Toezicht van Brabants Landschap en Utrechts Landschap en politiek medewerker bij het ministerie van Landbouw.



Foto: Howcom Creative Media

Kees Jan de Vet, lid directieraad VNG

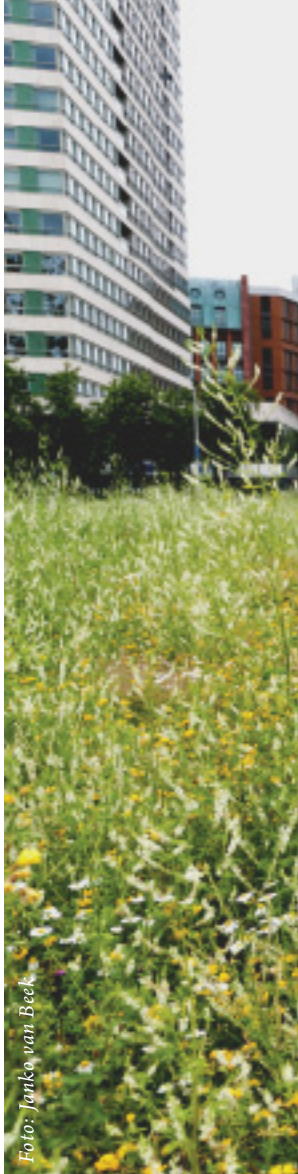


Foto: Janko van Beek



het mes aan twee kanten snijden: de gemeente faciliteert goede zorg en het levert extra groen en natuur op.

Artsen van het ziekenhuis Bernhoven in Uden wandelen eens per maand met diabetespatiënten in de natuur. De diabetesverpleegkundigen en internisten merken dat wandelen in een groene omgeving een ontspannen sfeer creëert, waardoor de patiënten gemakkelijker vragen durven te stellen dan wanneer ze tegenover de arts zitten tijdens een spreekuur. Door regelmatig de bloedglucose te meten, ontdekken mensen wat bloedsuikers doen als zij intensief bewegen. De artsen van Bernhoven leiden vanaf natuurcentrum De Maashorst de wandelingen samen met een IVN-gids, die tijdens de wandelingen vertelt over de natuur en het landschap. De gemeente zorgt ervoor dat er voldoende paden zijn om ook daadwerkelijk de rondjes te kunnen lopen.

Tevens ziet De Vet mogelijkheden om bij dergelijke initiatieven zorgverzekeraars tot inves-

teringen te verleiden. 'Het is een ingewikkelde materie, omdat zorgverzekeraars niet graag meebetalen aan abstracte onderwerpen waar ze niet direct baat bij hebben. In het Udense voorbeeld zijn de maatschappelijke baten significant, daar kunnen de zorgkosten worden beperkt. Ik zie het als een uitdaging om dat preventieve gesprek op gang te brengen.'

Verder is hij content met het feit dat steeds meer partijen de maatschappelijke en economische baten inzichtelijk maken. Praktische voorbeelden zijn de tool TEEB-stad en de samenwerking van Entente Florale Nederland en het ministerie van Economische Zaken. Zij informeerden sinds juni 2013 de politieke partijen en kiezers over de waarden van groen voor de leefomgeving. 'Uit al deze voorbeelden blijkt dat groen geen onderwerp is voor hobbyisme, maar dat als gemeenten er een passie van maken er ook daadwerkelijk maatschappelijk rendement valt te behalen. Die beweging moet wat ons betreft zo veel mogelijk verankerd worden in lokaal gemeentelijk beleid.'